

Leraren activerend ondersteunen vanuit leervragen

Filip Dehaene – Daphne Cuypers – Floor Orroi

26 - 09 - 2024

inleiding - motivering

doelen

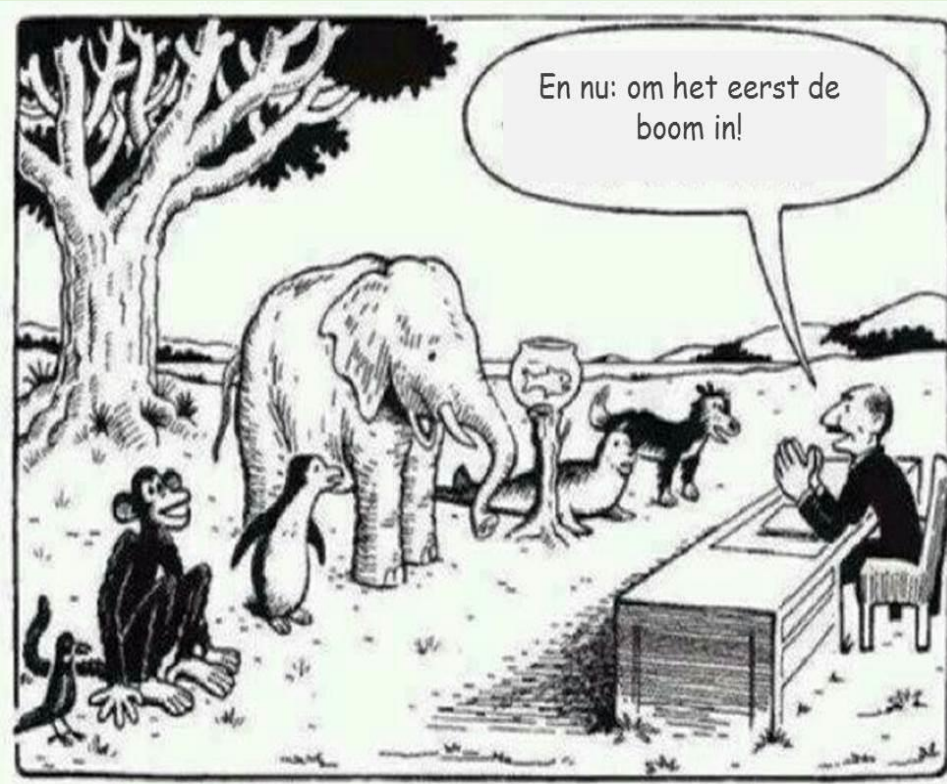
1. WAT: inzicht in G.O.L.L.D. als concept
2. HOE: CLLB op school
 - Reflectiewijzer (Vrij CLB De Havens)
 - Leidraad CLLB (CLB GO! Nova)

1. WAT ?

DE uitdaging voor élke leraar ...

Leren omgaan met diversiteit in de klas

DE uitdaging voor zoco/Inbeg, CLB en LSC

- Ondersteuning van de leerling
- Ondersteuning van de leraar (het team)
- Geen 'of-of', wel 'en-en'

G.O.L.L.D. – concept als inspiratiebron ifv CLLB

- Gericht
- Ondersteunen van
- Leraren in het
- Leren omgaan met
- Diversiteit

DE uitdaging voor zoco/Inbeg, CLB en LSC

- Ondersteuning van de leerling
- Ondersteuning van de leraar (het team)

- Geen 'of-of', wel 'en-en'
- Focus G.O.L.L.D.
 - versterken van de competenties van de leraar ifv goed onderwijs voor alle In binnen diversiteit
 - groeien richting meer inclusief onderwijs

G van Gericht

- Doel-gericht
 - Leraar nog competenter maken
 - Versterken doelmatigheidsbeleving
- Leervraag-gericht
 - Situatie/probleem die de LERAAR anders wil
 - Moet leiden tot meer leer-en participatiekansen kansen voor de lln (zie ICF)
 - HULPVRAAG - LEERVRAAG
- Proces-gericht
 - Duurzaamheid
 - Samen: reflectie in dialoog én acties bedenken

Voorbeelden HULPVRAGEN

- Wil je enkele leerlingen apart nemen voor rekenen ?
- Wie heeft nog praktijkopdrachten waar ik mee aan de slag kan ?
- Werk jij een stappenplan uit voor Ken?
- Wil je een aparte bundel met oefeningen uitwerken voor Fien ?
- Wie kan de fouten op de toets van Loic nog eens te bespreken met hem ?

Kenmerkend - hulpvragen

- Weinig leerintentie bij de leraar
- Leiden tot compenserend ondersteunen:
 - ‘Veel handen maken het werk lichter’
 - ‘Hete patat doorgeven’
- Nuttig om mandaat te verwerven
- Zoco/LB, CLB, leerondersteuner ... als ‘hulplijn’ – ‘reddingsboei’

Voorbeelden LEERVragen

- Hoe kan ik Febe, die het zo moeilijk heeft om op te letten, beter bij de les houden ?
- Hoe kan ik beter afstemmen op de verschillende niveaus voor rekenen ?
- Leer me om Rachid als nieuwkomer beter te onthalen in de klas
- Wat kan ik doen om het storend gedrag van sommige leerlingen te voorkomen ?
- Hoe kan ik de volgende stage van Jasper beter begeleiden ?

Kenmerkend - leervragen

- Wel leerintentie bij de leraar: leraar wil leren om beter af te stemmen op verschillende onderwijsbehoeften
- Leiden tot activerende ondersteuning: zet aan tot reflectie over praktijk, samen bedenken en uitvoeren van acties, bijsturen
- Leraar als 'reflective practitioner'
- Zoco/LB, CLB, leerondersteuner als
- 'coach' – 'verbinder'

G van Gericht

- Doel-gericht
 - Leraar nog competenter maken
 - Versterken doelmatigheidsbeleving
- Leervraag-gericht
 - Situatie/probleem die de LERAAR anders wil
 - Moet leiden tot meer leer-en participatiekansen kansen voor de lln (zie ICF)
 - HULPVRAAG - LEERVRAAG
- Proces-gericht
 - Duurzaamheid
 - Samen: reflectie in dialoog én acties bedenken

O van Ondersteunen

- Wantrouwen - Vertrouwen
 - In de competenties van de leraar
 - In elkaar – verbindend samenwerken – gedeelde verantwoordelijkheid
- Compenserend – activerend ondersteunen
 - Reflectie in dialoog over eigen klaspraktijk en het bedenken van acties ifv meer leer-en participatiekansen voor de lln
 - Coöperatieve vormen van ondersteuning

L van Leraar

- De leraar doet er toe!
- Spilfiguur doorheen het hele zorgcontinuüm, in het bijzonder voor IIn met specifieke onderwijsbehoeften
- Moet zich wél goed ondersteund weten: aandacht voor ondersteuningsbehoeften

-

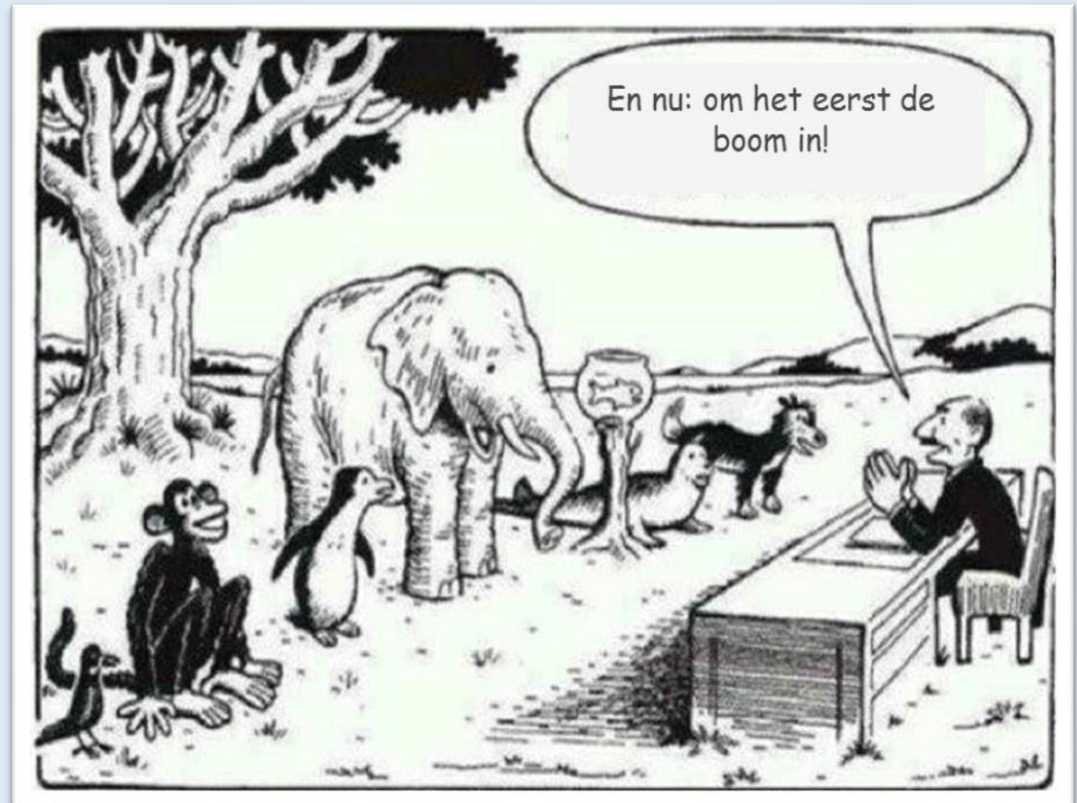
L van Leren

- Leraar als ‘reflective practitioner’
- Wisselwerking en afstemming op onderwijsbehoeften verbeteren
- Wat ...
 - werkt in mij klas ?
 - werkt niet in mijn klas ?
 - wil ik anders zien? Leervraag ?
- Welke acties bedenken we samen ?
- ‘Learning by doing’ voor iedereen
- Proces dat tijd, energie en systematiek vraagt: duurzaamheid !

D van Diversiteit

- Stoornisdenken naast diversiteitsdenken
- Denken over diversiteit - impact op doen

GERICHT

- Doelgericht
- Procesgericht
- Leerwaaqgericht
- Veranderingsgericht
- Fous op leerkracht

ONDERSTEUNEN

- Uitgaan v. aanwezige sterktes
- Activorende & reflectieve begeleiding
- Doelmatigheidsbeleving aanspreken + ↑
- Gedeelde verantwoordelijkheid

LEREN

- Leerwaaq versus hulpwaaq
- Lange ~ korte termijn
- Proces ~ productgericht

DIVERSITEIT

Van stoepis- maar diversiteits denken	Van plaatsbep. naar belanging
Van draag- kracht naar redelijke aanpas- singen	Onderwijs context
	Van expert naar verbinder

LEERAAR

- = spijfiguur → actieve partner
- Praktijk = vertrekpunt
- ©© vanuit kansen

GOLDD

= GERICHT ONDERSTEUNEN V/D LERAAR I/H LEREN OMGAAN MET DIVERSITEIT

WHY?

- = een hulpmiddel om actieve ondersteuning te bieden ile klasgroep
- = een wetenschappelijk onderbouwd model

Filmpje: YouTube "We are all different"

Nelle

2. HOE ?

Reflectiewijzer Consultatieve leerlingenbegeleiding VCLB De Havens

Reflectiewijzer consultatieve leerlingenbegeleiding
Van de huidige situatie naar de wenselijke situatie via acties

1. Huidige situatie

Luisteren en ontvangen
Vragen om te verhelderen
(Tussentijds) samenvatten
Vragen om te verdiepen

Positieve bevragen
Motiveren, aanmoedigen, erkenning geven

2. Wenselijke situatie - leervraag
Gewenste situatie bevragen

Leervraag (helpen) formuleren

3. Acties
Samen acties bedenken
Samen acties uitvoeren
Samen reflecteren over voorbije traject

Vertel eens, wat loopt zo moeilijk?
Kan je wat meer uitleg geven?
Begrijp ik het goed dat ...
Wat maakt dat de situatie is zoals ze is?
Waar heb je wel/geen invloed op?
Wat probeerde je reeds?
Wanneer lukt het beter/wel? Wat blijkt helpend?
Amal, niet gemakkelijk voor jou zo'n situatie...
Ik ben blij dat je zo bezorgd bent om ...

Wat zou je graag anders zien?
Wat is precies jouw doel?
Als je zou mogen dromen, wat zou je dan willen veranderen?
Waar wil je sterker in worden?
Wat wil je precies leren?
Hoe kan ik als leraar ... vul maar aan. Wat denk je?

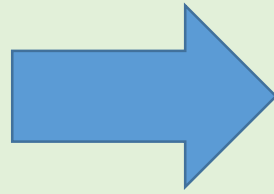
Wat kunnen we bedenken om hier sterker in te worden?
Wat lijkt de moeite waard om samen te proberen?
Samen aan de slag (en zo nodig bijsturen)
Wat is wel/niet gelukt?
Wat heb je hieruit geleerd?
Wanneer kan je het geleerde nog toepassen?
Wie is nog gebaat bij deze aanpak, werkvorm, ...?

Opgemaakt door Filip Dehaene - Vrij CLB De Havens - versie 01/2024

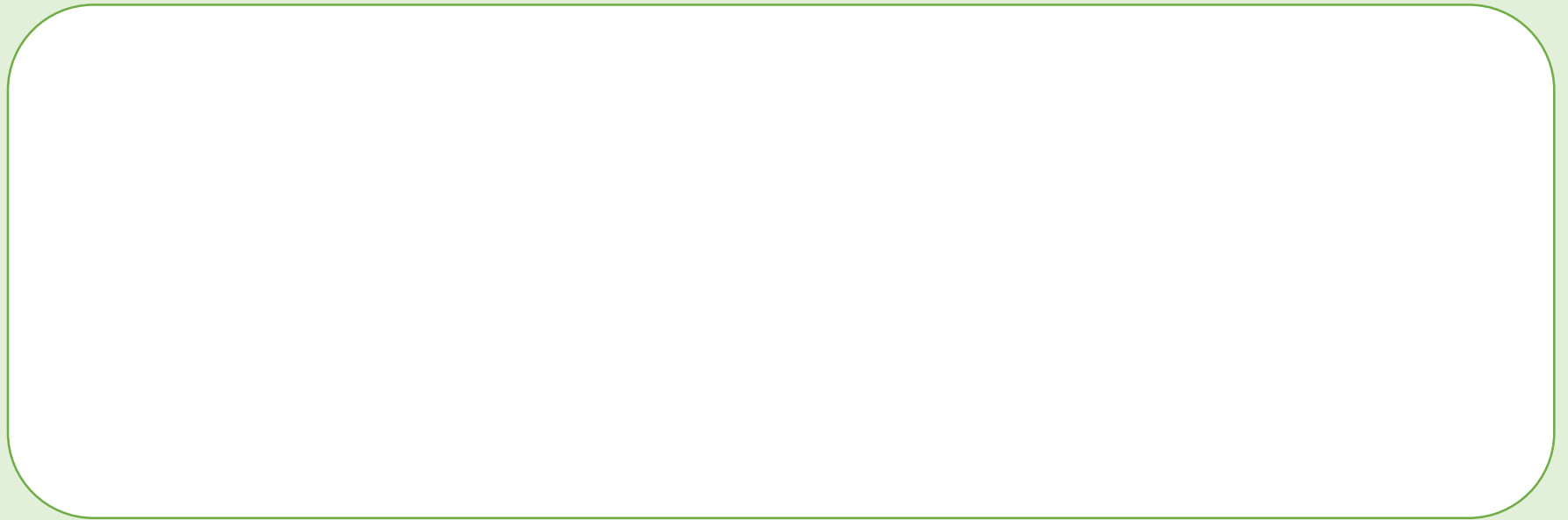
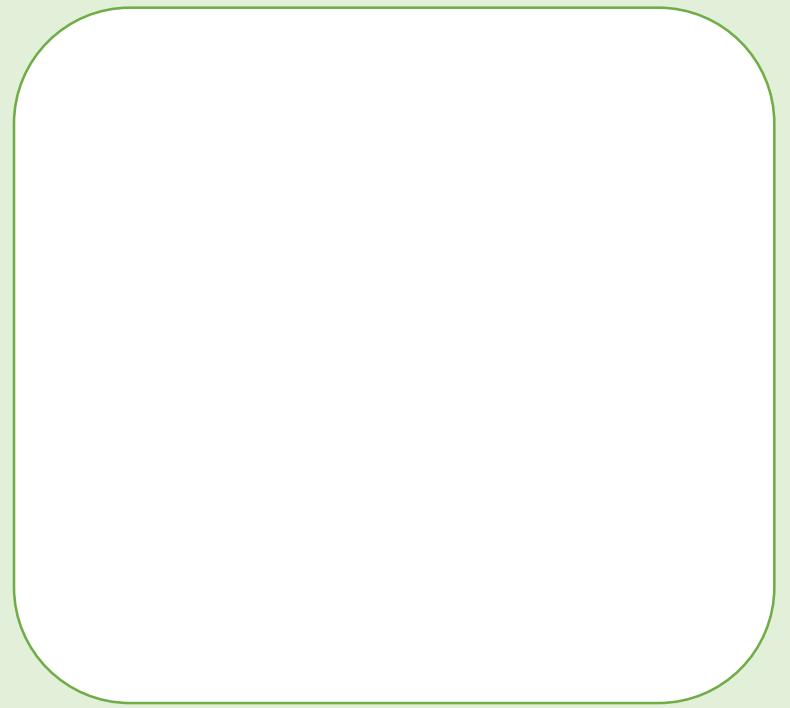
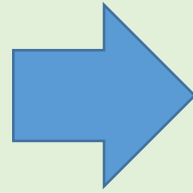
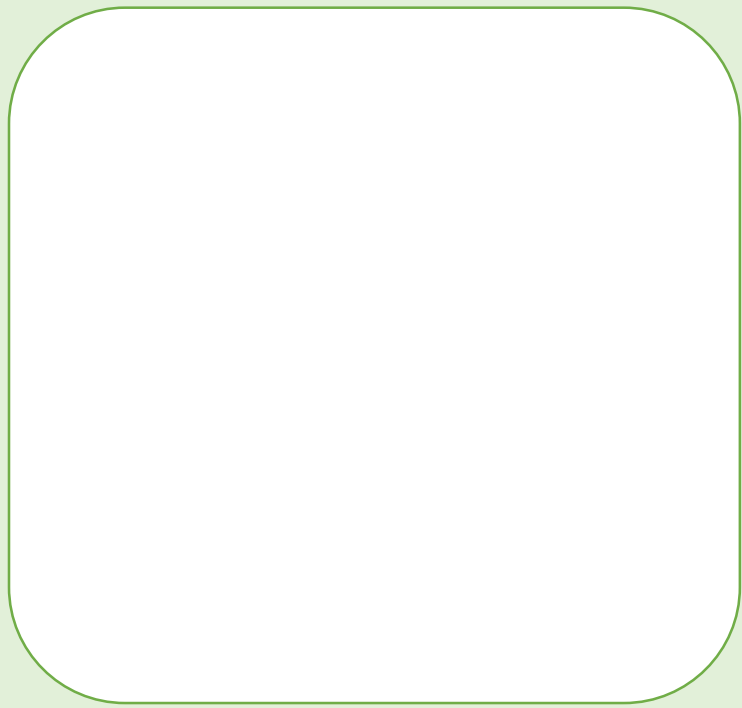
Stap voor stap én samen

Huidige
situatie -

Wenselijke
situatie –
Leervraag

Acties (vanuit diversiteitsdenken)

Stap voor stap én samen zie 'reflectiewijzer' en 'schema'

- Gesprek – overleg 1
 - Doel van gesprek verduidelijken
 - Huidige situatie
 - Wenselijke situatie
 - Leervraag laten formuleren
 - Samen acties bedenken
- (Samen) acties uitvoeren/observeren
- Gesprek – overleg 2
 - Terugblik leervraag, acties en effect
 - Vooruitblik:
 - Nieuwe acties
 - Transfer en generalisatie

1. Huidige situatie

Luisteren en ontvangen	Vertel eens, wat loopt zo moeilijk ?
Vragen om te verhelderen	Kan je wat meer uitleg geven?
(Tussentijds) samenvatten	Begrijp ik het goed dat ?
Vragen om te verdiepen	Wat maakt dat de situatie is zoals ze nu is ? Waar heb je wel/geen invloed op? Wat probeerde je reeds ?
Positieve bevragen	Wanneer lukt wel/beter om ? Wat blijkt helpend te zijn?
Motiveren, aanmoedigen, erkenning geven	Amai, niet gemakkelijk voor jou zo'n situatie Ik ben blij dat je zo bezorgd bent om ...

2. Gewenste situatie

Gewenste situatie bevragen	Wat zou je graag anders zien ? Wat is precies je doel ? Als je zou mogen dromen, wat zou je dan veranderen?
Leervraag (helpen) formuleren	Waar wil je sterker in worden? Wat wil je precies leren? Hoe kan ik als leraar ... vul maar aan. Wat denk je ?

3. Acties

Samen acties bedenken	Wat kunnen we bedenken om hier sterker in te worden? Wat lijkt de moeite waard om samen te proberen?
Samen acties uitvoeren	Samen aan de slag (en zonodig bijsturen)
Samen reflecteren over het voorbije traject	Wat is wel/niet gelukt? Wat hebben we hieruit geleerd? Wanneer kunnen we het geleerde nog toepassen? Wie is er nog gebaat bij deze aanpak, deze werkvorm ?

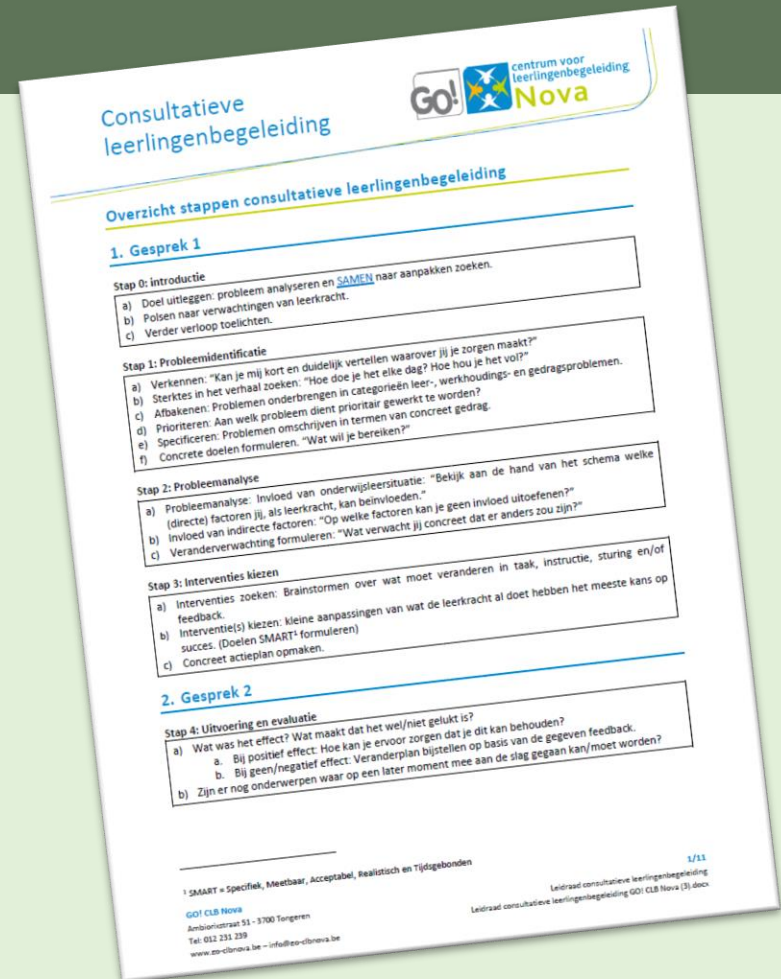
Wat is inspirerend ?

Pauze

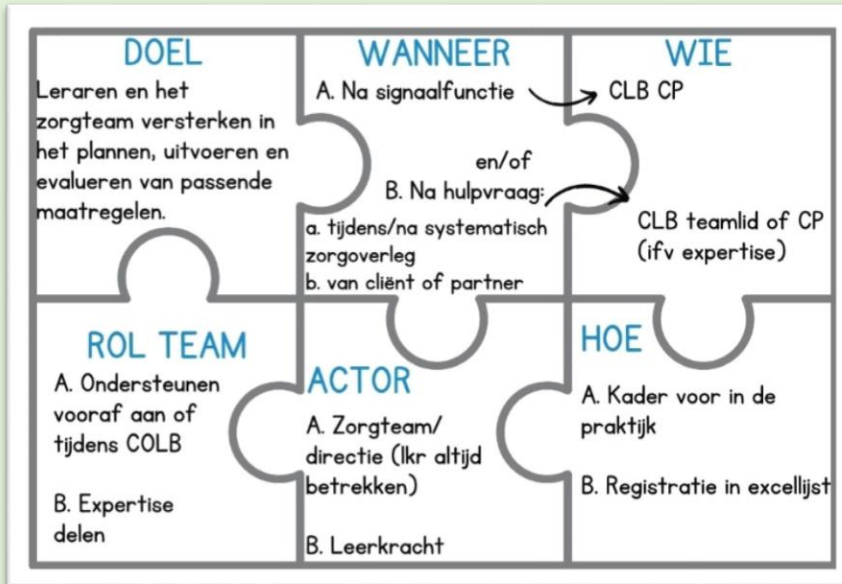
Leidraad Consultatieve Leerlingenbegeleiding CLB GO! Nova

Situering

Veel vormingen gevolgd => Hoe begin ik nu concreet?

1. Visietekst met enkele principes

Kader voor de praktijk

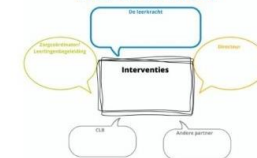
Doel COLB, verschil HGD-traject, opbouw proces, volgende afspraken

- Introductie
- Minimum 2 gesprekken
- Oplossingsgericht werken
- Wie doet wat?

EVALUEER

Het zorgteam, de directie en/of de leerkracht aanmoedigen om zelf met interventies te komen aan de hand van een aantal vragen.

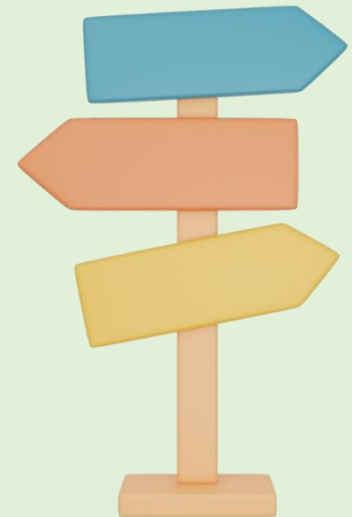
Wie doet wat?

Situering

Veel vormingen gevolgd => Hoe begin ik nu concreet?

1. Visietekst met enkele principes
2. Vanuit visietekst ook een leidraad om aan de slag te gaan

Leidraad Consultatieve Leerlingenbegeleiding

Wat

Stappen met voorbeeldvragen om tot probleemidentificatie, probleemanalyse en interventies te komen

Doel

- Leerkracht formuleert gewenste situatie
- Leerkracht komt zelf tot mogelijke (klas)interventies

Hoe

Stappen met voorbeeldtekst en vragen

Leidraad COLB – Gesprek 1

Stap 0: introductie

- a) Doel uitleggen: probleem analyseren en SAMEN naar aanpakken zoeken.
- b) Polsen naar verwachtingen van leerkracht.
- c) Verder verloop toelichten.

Het doel van consultatieve leerlingenbegeleiding is de leerkracht ondersteunen bij het analyseren van de problemen rond de leerling en samen zoeken naar oplossingen. U kent de leerling het beste dus hebben we u nodig om verder te kunnen. Het verschil met een HGD-traject is dat we geen individuele begeleiding met de leerling zullen starten.

Leidraad COLB – gesprek 1

Stap 1: Probleemidentificatie

- a) Verkennen: “Kan je mij kort en duidelijk vertellen waarover jij je zorgen maakt?”
- b) Sterktes in het verhaal zoeken: “Hoe doe je het elke dag? Hoe hou je het vol?”
- c) Afbakenen: Problemen onderbrengen in categorieën leer-, werkhoudings- en gedragsproblemen.
- d) Prioriteren: Aan welk probleem dient prioritair gewerkt te worden?
- e) Specificeren: Problemen omschrijven in termen van concreet gedrag.
- f) Concrete doelen formuleren. “Wat wil je bereiken?”

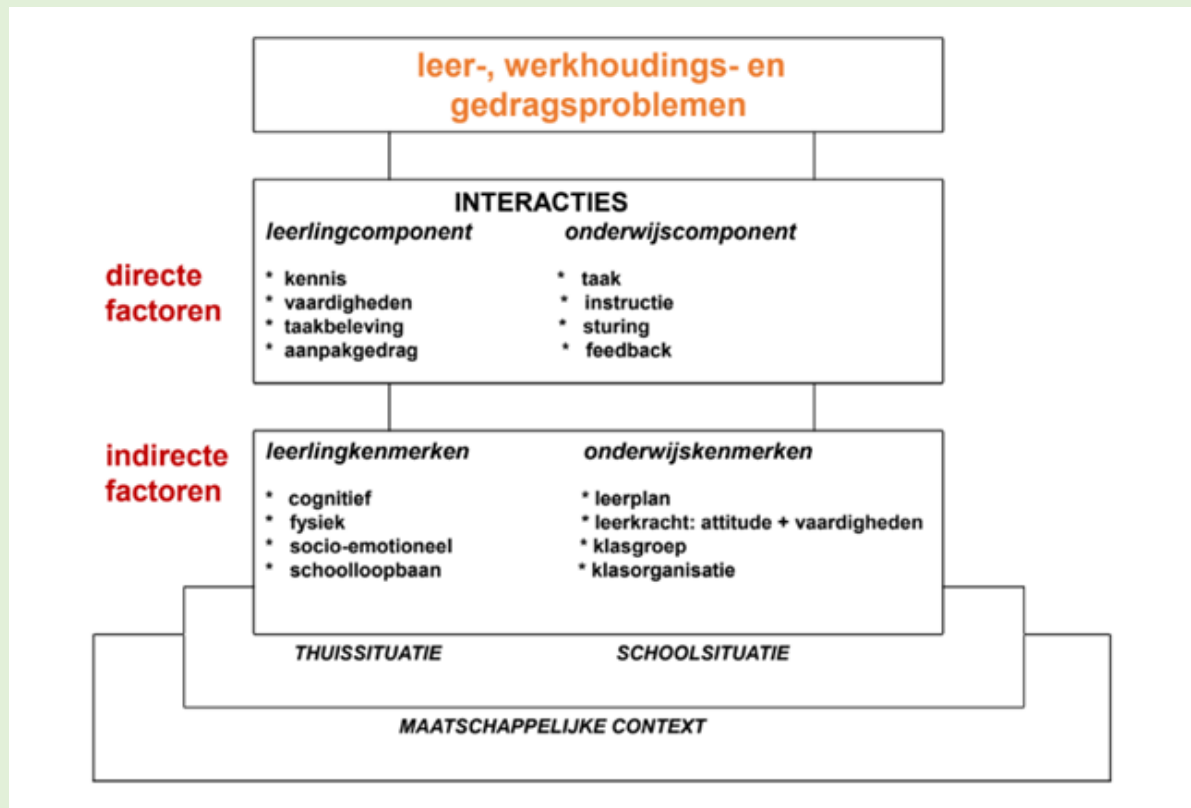
Het is de bedoeling dat we één onderdeel daaruit kiezen om aan te werken. Er zijn verschillende criteria waarop je je kan baseren om te beslissen welk onderdeel je zal kiezen: bijvoorbeeld het gemakkelijkste om aan te pakken of hetgeen wat het meeste impact heeft. Wat wil je het eerste aanpakken?

Leidraad COLB – gesprek 1

Stap 2: Probleemanalyse

- Probleemanalyse: Invloed van onderwijsleersituatie: “Bekijk aan de hand van het schema welke (directe) factoren jij, als leerkracht, kan beïnvloeden.”
- Invloed van indirecte factoren: “Op welke factoren kan je geen invloed uitoefenen?”
- Veranderverwachting formuleren: “Wat verwacht jij concreet dat er anders zou zijn?”

Leidraad COLB – gesprek 1

Stap 3: Interventies kiezen

- a) Interventies zoeken: Brainstormen over wat moet veranderen in taak, instructie, sturing en/of feedback.
- b) Interventie(s) kiezen: kleine aanpassingen van wat de leerkracht al doet hebben het meeste kans op succes. (Doelen SMART-i formuleren)
- c) Concreet actieplan opmaken.

Je vertelde me net dat het lijkt dat de leerling zich op sommige momenten bewust is van het feit dat hij veel praat, maar dat hij op andere momenten onbewust lijkt te zijn van het feit dat hij zo veel praat. Ook vertelde je mij dat je niet zeker weet of de leerling wel weet dat hij stil moet zijn en wanneer hij stil moet zijn. Als ik het goed begrijp worden de afspraken rond het zwijgen klassikaal en mondeling overgebracht en hangen ze vooraan met behulp van een pictogram op het bord. De instructie om stil te zijn wordt vooral herhaald wanneer het druk is in de klas. Op dit moment zijn er geen vaste afspraken over het tijdstip dat ze vragen mogen stellen. Klopt dit allemaal? Heeft u misschien een idee hoe we kunnen duidelijk maken aan de leerling dat en wanneer hij stil moet zijn?

Leidraad COLB – gesprek 2

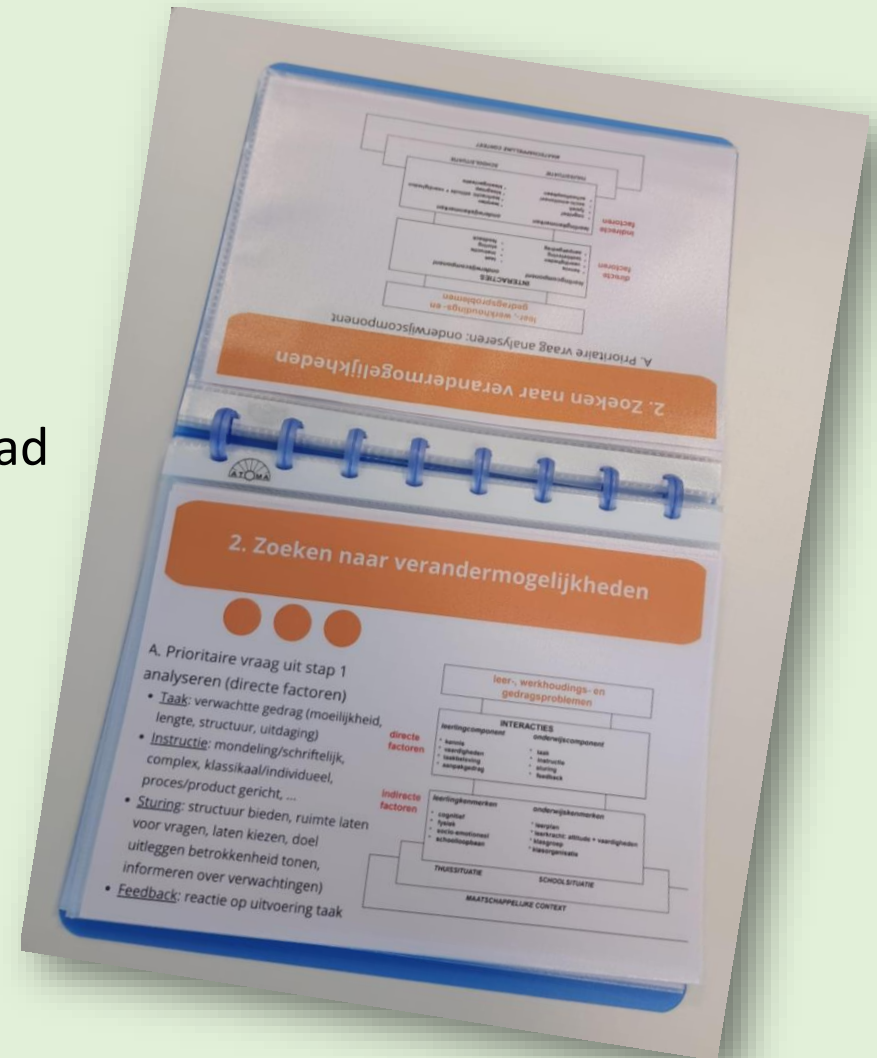
Stap 4: Uitvoering en evaluatie

- a) Wat was het effect? Wat maakt dat het wel/niet gelukt is?
 - a. Bij positief effect: Hoe kan je ervoor zorgen dat je dit kan behouden?
 - b. Bij geen/negatief effect: Veranderplan bijstellen op basis van de gegeven feedback.
- b) Zijn er nog onderwerpen waar op een later moment mee aan de slag gegaan kan/moet worden?

Oefening

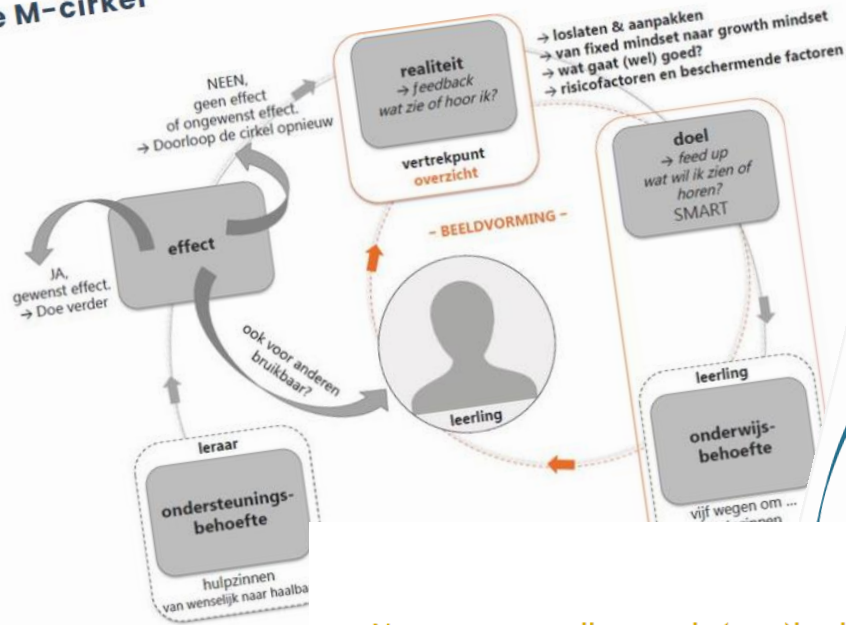
- Inoefening gebruik leidraad:
 - *Leerkracht*
 - *Zorgcoördinator/leerlingenbegeleider*
 - *CLB-medewerker*
 - *Observator*
- Aan de hand van casussen en leidraad
- Tijd: 30 min

Wat is inspirerend ?

De M-cirkel

Stappen in de leerlingbespreking

Start
Wat zijn de doelen van de bespreking?

Wat wil je met deze bespreking bereiken voor deze leerling/dit groepje/deze ouders?
Wat wil je liever niet? Wat wil de leerling? Wat willen de ouders?
Wanneer ben je tevreden over de bespreking?

Overzicht
Wat gaat goed en wat loopt moeilijk?

Wat loopt nu moeilijk? Wat loopt goed? (LL, OLS, OPV)
Wat maakt dat je een gesprek over de ll(n) nu wil? Hoe zag je dit de afgelopen 2 weken?
Wat heb je de afgelopen 2 weken gezien dat goed ging op school/thuis?
Wanneer lukt het X wél om gewenst gedrag te tonen?

Inzicht
Hoe zou het kunnen komen dat de situatie nu zo is?

Waarom heeft deze leerling in deze klas bij deze leerkracht in deze school en van deze ouders deze moeilijkheden? Wat zijn sterktes en hoe kunnen we die inzetten?
Kenmerken van de leerling LL (bv. leesniveau, volgehouden aandacht)
Kenmerken van de onderwijsleersituatie OLS (bv. instructie, feedback)
Kenmerken van de opvoedingssituatie OPV (bv. ondersteuning ouders?)

Uitzicht
Wat zijn de doelen en de behoeften van de leerling?

Concreet...
...riling dat hij/zij nu nog niet kan? Hoe zal je dit zien/horen?
...ing, leerkracht en ouders. Om het doel te behalen, heeft deze
...er) nodig: ... Kan ik dit koppelen aan leerplandoelen,
...e snelle doelen (quick wins)? Lange termijndoelen?

dit doen?

Vragen om te stellen aan de (zorg)leerkracht

- Welk beeld heb je van deze leerling? Hoe zijn z'n algemene houding, motivatie, manier van leren, begripsvermogen, aanpakgedrag, vaardigheden, communicatiestijl, omgangsvorm, reactiewijze...?
- Hoe kom je aan dit beeld? Welk gedrag zie je bij deze leerling? Wanneer stelt de leerling dit gedrag, wanneer niet? Hoe ga je met dit gedrag om?
- Op welke gegevens kan je een beroep doen om de leerling beter te kennen en te begrijpen: leerlingendossier, info van de ouders, gesprek met de leerling, contextgegevens, gegevens uit vorige jaren, observaties, schoolse resultaten (toetsen, LVS-tests, foutenanalyses)?
- Hoe kan je de communicatie met de leerling afstemmen op zijn functiebeperking?
- Hoe kan je invloed uitoefenen op de manier waarop deze leerling zich opstelt in de klas?
- Kennen de leerlingen de klasregels? Zijn de klasregels samen met hen afgesproken of hoe werden die regels bepaald?

Implementatie

Implementatie leidraad CLB GO! Nova

Consultatieve leerlingenbegeleiding

Het is voor alle collega's en de scholen duidelijk wat consultatieve leerlingenbegeleiding inhoudt binnen GO! CLB Nova

Van elk team zijn er meerdere medewerkers die consultatieve leerlingenbegeleiding als kernactiviteit kunnen inzetten.

2024-2025

2022-2023

2023-2024

2025-2026

Van elk team is er één CLB-medewerker die de operationalisering van colb uittest in enkele scholen

Er wordt extra ingezet op oplossingsgericht werken binnen consultatieve leerlingenbegeleiding

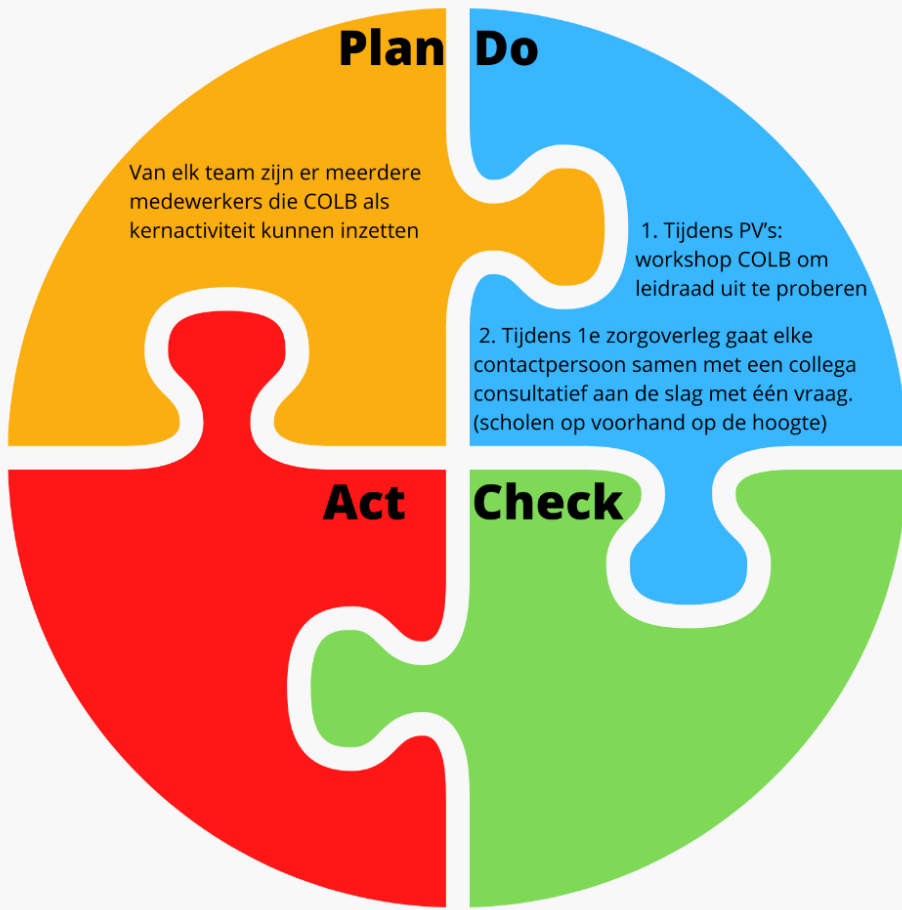

Implementatie
leidraad
CLB GO! Nova

2023-2024

2024-2025

Implementatie
leidraad
CLB GO! Nova